

*Нестерчук Л. П.,**старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей та новітніх напрямів проведення організації діяльності судів в умовах воєнного стану в Україні на підставі розуміння організаційних та функціональних основ. Процеси, що відбуваються в українській державі неопосередковано мають бути спрямовані відносно різних і функціонально спрямованих державних інститутів, а саме судів та інших установ судової влади України. У статті представлено динамічний прояв напрямів щодо організації діяльності у державі Україна, де судострої, згідно з чинним законодавством, представлено як самоврядний інститут усієї національної правової системи. Зіставлено дослідження передумов виникнення необхідності зміни й розвитку вітчизняного судострою на сучасному етапі. Безумовно, позитивним чинником зміни організації роботи судів України під час воєнного стану є активізація законодавчої роботи у правозастосовчій сфері діяльності судів. Водночас слід зауважити, що законодавчі ініціативи щодо такого надзвичайно важливого правового інституту потребують виваженого підходу, теоретичного обґрунтування та дотримання стандартів в тому числі міжнародних. Таким чином, системна побудова організації роботи судострою та здійснення його діяльності, заснована на пріоритетності дотримання захисту прав і свобод людини і громадянина, відображає стратегічну лінію України, спрямовану на застосування сучасного громадянського суспільства і правової держави. Це, своєю чергою, вимагає подальшого вдосконалення законодавчих основ діяльності судів як ефективної правозастосовчої системи України. Законодавче регулювання організації роботи судів потребує вдосконалення, однак визначення його векторів має здійснюватися на основі практично та науково обґрунтованих висновків про доцільність та зміст такого реформування. Реформування організації роботи судів має відбуватися, крім іншого, на засадах зростання ролі судостроїних органів, Вищої ради суддів України та судової влади у цілому, а також ґрунтуватися на об'єктивних потребах удосконалення законодавчого регулювання функціонування судострою та суддівського самоврядування. У висновках статті зазначено, що організаційна побудова судострою та діяльності судів під час воєнного стану, яка заснована та працює на певних пріоритетах щодо здійснення захисту прав і свобод осіб, може відображати один зі стратегічних напрямів України, що спрямовані на створення сучасного громадянського суспільства й правової держави. Основний акцент у статті робиться на подальшому вдосконаленні законодавчих основ діяльності судострою і судової влади в цілому як ефективного правосудного органу судостроїної системи України.

Ключові слова: організація, судові органи, діяльність ДСА, Вища рада правосуддя, воєнний стан, територіальна підсудність, фінансування судів.

Постановка проблеми. Сучасний стан функціонування судових органів України безпосередньо пов'язаний із переспрямуванням вектору їх вдосконалення відповідно до ідеології проведення реформ в Україні в контексті реформування системи судострою та системи правозахисних і правоохоронних органів, державних та недержавних інститутів різних сфер правової системи. Такий комплексний підхід до визначення цілей та завдань організації діяльності судострою під час воєнного стану та її організаційної побудови надає можливість визначити напрями реформування судів у майбутньому в системі захисту громадян, осіб без громадянства, держави тощо, пов'язаного із судочинством та відправленням справедливого й ефективного правосуддя в демократичній правовій державі, що утворені державою, як правосудні органи покликані здійснювати правосуддя незалежно від різних верств населення, юридичних осіб тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Значний внесок у розвиток вітчизняної теорії судової влади, судострою здійснено у докторських дисертаціях І.Є. Марочкина, Л.М. Москвич, П.М. Каркач та підручниках «Організація судових та правоохоронних органів», що утворені на підставі проведених ними дисертаційних досліджень. Монографія А. А. Стрижак «Судове управління в Україні: Теоретичні основи і правове регулювання» містить у собі елементи розгляду адміністративно-управлінських рішень, що постановляються вищими судовими органами, органами, що входять до складу судової влади. Автор впевнений, що вказані «...акти є односторонніми юридично-владними волевиявленнями суб'єктів державного управління в галузі правосуддя, що приймаються в рамках закону і призводять до встановлення, зміни чи припинення конкретних правових відносин стосовно організації та забезпечення функціонування судової влади».

У зазначених працях аналізуються різні питання інституціональної, організаційної і функціональної спроможності судостроїних органів. У пропонованій статті зроблено спробу виділити не вирішені раніше частини загальної проблеми й нагальні чинники будь-якої організаційної побудови судостроїної частини судової влади у цілому шляхом: дослідження існуючої теоретичної й нормативної бази; запровадження напрацьованих правових норм, що вдосконалюють законодавство та забезпечують його стабільність з організації побудови діяльності судів у складні часи для України; визначення специфіки щодо адвокатів у різних правових системах із ключовими чинниками правотворчої, правозастосовної та правозахисної діяльності сучасної держави; відповідно до міжнародних стандартів визнання неможливим сумісництва судової практики з будь-якою іншою діяльністю судді на свій розсуд.

Формування мети статті. Мета статті полягає у дослідженні проблем організації діяльності судів у ході воєнного стану в Україні та розвитку організаційної побудови вітчизняної судоустрійної системи судової влади на сучасному етапі з урахуванням особливостей функціонування судів, як органів. Що здійснюють правосуддя.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану різноманітні зміни зазнають усі сфери життя України. В особливий режим роботи перейшли всі державні інститути, у тому числі й судові органи.

Статтю 55 Конституції України зазначається, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. В умовах воєнного стану, згідно зі статтю 64 Конституції України, право звернутися до суду не може бути обмежене, тому перед законодавцем та органами суддівського самоврядування постає важливе завдання – забезпечення ефективного здійснення правосуддя, враховуючи нові реалії життя в Україні [1].

З цією метою Верховною Радою України було прийнято Закон, що набув чинності від 03.03.2022, «Про внесення зміни до частини 7 статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної підсудності судових справ».

Верховна Рада України постановила викласти в такій редакції цю частину:

«У разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду. У разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя такого повноваження воно здійснюється за розпорядженням Голови Верховного Суду. Відповідне рішення є також підставою для передачі усіх справ, які перебували на розгляді суду, територіальна підсудність якого змінюється».

Верховним Судом України було видано низку наказів та розпоряджень, що визначали зміну територіальної підсудності судових справ в умовах воєнного стану в деяких судах Запорізькій, Донецькій, Київській, Луганській, Херсонській, Харківській, Житомирській, Миколаївській, Сумській, Чернігівській областей.

Від 15 березня набув чинності Закон України «Про внесення змін до розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо забезпечення сталого функціонування судової влади в період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя». Розділ XII «Прикінцеві та перехідні положення» доповнили пунктами 55 і 56. Згідно з цим законом, було тимчасово встановлено, що в разі воєнного стану кількість суддів у суді (крім Верховного Суду) визначає Державна судова адміністрація України з урахуванням судового навантаження та в межах видатків; Служба судової охорони підзвітна та підконтрольна Державній судовій адміністрації України; Голова Служби судової охорони, його заступники призначаються на посади без проведення конкурсу і звільняються з посад Головою Державної судової адміністрації України.

В умовах воєнного стану Голова Верховного Суду призначає на посаду без попереднього конкурсу та звільняє Голову Державної судової адміністрації, проводить перевірку повідомлень суддів про втручання в їх діяльність, приймає рішення про відраджування судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації та про дострокове закінчення відраджування судді, звертається до прокуратури та органів правопорядку щодо надання інформації про розкриття та розслідування злочинів, вчинених щодо суду, суддів, членів їх сімей, працівників апаратів судів, злочинів проти правосуддя, вчинених судьями, працівниками апарату суду та має ще декілька інших додаткових повноважень. Секретаріат Вищої ради правосуддя здійснює організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності Голови Верховного Суду або особи, яка виконує його повноваження. Законом також встановлено, що без погодження з Вищою радою правосуддя здійснюється перерозподіл бюджетних видатків між судами, крім Верховного Суду.

В умовах воєнного часу тимчасово припинено діяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Окрім законодавчого регулювання діяльності суддів в складних і небезпечних умовах, що склалися зараз в нашій державі, варто відзначити активну діяльність Ради суддів України, що в період між з'їздами суддів України є вищим органом суддівського самоврядування.

2 березня Радою суддів України були опубліковані рекомендації, які додатково впорядковували роботу судів. Зокрема, рекомендовано:

- «визначити умови роботи суду, виходячи з реальної обстановки в регіоні. Зазначене рішення ухвалювати зборами суддів (за можливості, включно із використанням будь-яких засобів зв'язку дистанційно). У разі ж неможливості скликати і провести збори – відповідні рішення ухвалювати головою суду або особою, що виконує його обов'язки. На рівні областей були створені оперативні штаби, які координують діяльність системи правосуддя та правоохоронних органів у відповідному регіоні (на рівні військових адміністрацій в областях, голів апеляційних судів), тому при розгляді питань організації діяльності суддів на місцях, варто узгоджувати рішення із оперативними штабами.

- справи, які не є невідкладними, розглядати лише за письмовою згодою учасників;

- зосередитись виключно на проведенні невідкладних судових розглядів (взяття під варту, продовження строків тримання під вартою);

- визначити відповідальну особу, яка має забезпечити актуальний облік працівників апарату та суддів, з урахуванням визначеної форми роботи суду, щоденно надаючи звіт про фактичне місцезнаходження суддів та працівників апаратів судів, з'ясовувати причини відсутності на роботі або причини неможливості явки на роботу

- до закінчення військового стану уникати видачі наказів про звільнення, про відрахування зі штату суду за порушення трудової дисципліни, прогул.

- за можливості відкладати розгляд справ та враховувати при цьому об'єктивну неможливість прибуття учасників до судового засідання, в т.ч. через збройну агресію, а також виважено підходити до встановлення різного роду строків та продовжувати їх, щонайменше, до закінчення воєнного стану.

- суддям та працівникам апарату судів здійснювати свої повноваження дистанційно, а за неможливості – подавати заяви про відпустку за власний рахунок;
- за можливості розглядати справи у форматі відеоконференції».

Голова Ради суддів України Богдан Моніч прокоментував запровадження нового функціоналу підсистеми відеоконференцв'язку, який дозволяє автоматично здійснювати трансляцію судових засідань на youtube – каналі судової влади вебпорталу «Судова влада України» [2].

Як зазначають у ДСА України, державне підприємство «Центр судових сервісів» 11 березня 2022 року впровадило новий функціонал підсистеми відеоконференцв'язку, який стосується трансляції судових засідань в режимі онлайн і полягає в значному спрощенні процедури.

Л. Москвич зазначила, що ДСА України рекомендує судам для організації трансляції судових справ, які мають значний суспільний інтерес, використовувати наявний в підсистемі відеоконференцв'язку функціонал планових конференцій [5].

У судах на підставі виданих рекомендацій Ради суддів України оперативно було видано накази про встановлення особливого режиму роботи. Так, наприклад, відповідним наказом від 28.02.2022 року у П'ятому апеляційному адміністративному суді Одеси було встановлено керівнику апарату суду за технічної можливості встановлювати працівникам апарату дистанційний режим роботи або гнучкий режим робочого часу, а учасникам справ рекомендовано утримуватися від відвідування суду і реалізовувати свої процесуальні права та обов'язки з використанням засобів електронного зв'язку, зазначених у наказі та розміщених на офіційному веб-сайті суду.

Як зазначив Васильєв П.С. від 13.03.2022 було затверджено Розпорядження Голови Верховного Суду, що надає рекомендації судам першої та апеляційної інстанції на випадок захоплення населеного пункту та/або суду чи безпосередньої загрози його захоплення». Зокрема, суддям рекомендується за наявності реальної загрози евакуюватися, здійснюючи вивезення судових справ, хоча б найбільш резонансних. Якщо такої можливості немає, то судді повинні забезпечити надійне збереження матеріалів розслідування, наприклад, у сейфах у приміщенні суду. Документи, що містять державну таємницю, підлягають негайному знищенню, з офіційним засвідченням цього факту. Переносні носії з копіями судових справ, з кадровою та бухгалтерською інформацією, необхідно вивезти за першої ж можливості. Також необхідно забезпечити схоронність та вивезення трудових книжок суддів та працівників апарату суддів, за необхідності слід передати документ під підпис особи. Щодо суддівських мантий, нагрудних знаків і печаток, було встановлено за можливості їх вивезти. Охоронність зазначених атрибутів покладається на голову суду та керівника апарату суду. В разі неможливості вивезення печаток, їх слід знищити[3].

У Верховному Суді в умовах воєнного стану встановлено особливий режим роботи й запроваджено відповідні організаційні заходи. Так, тимчасово зупинено розгляд справ у відкритих судових засіданнях за участю учасників судового процесу до усунення обставин, які в умовах воєнної агресії проти України зумовлюють загрозу життю, здоров'ю та безпеці відвідувачів, суддів і працівників апарату Верховного Суду. Приймання вхідної кореспонденції, що доставляється АТ «Укрпошта», здійснюватиметься за надходженням, якщо буде така можливість.

Для зручності громадян Верховний Суд запроваджує додаткові контакти для надання інформації за зверненнями через телеграм-канали від 16 березня. Таку ж додаткову можливість для звернення надала і Вища рада правосуддя, вказавши на офіційній сторінці адрес офіційної електронної адреси (до речі ВРП зараз не працює через звільнення її членів за власним бажанням).

В умовах ведення інформаційної війни РФ проти України на порядок денний органів самоврядування було винесено питання щодо конфіденційності публічної інформації про діяльність суддів та установ системи правосуддя, що була оновлена із введенням воєнного стану. А саме 25 березня 2022 року відбулося позачергове засідання Ради суддів України, що вирішила:

Усім судам України, Державній судовій адміністрації України, іншим установам системи правосуддя тимчасово відстроювати до закінчення воєнного стану в Україні надання відповідей на усі запити про публічну інформацію, які надійшли з початку введення воєнного стану в Україні. У разі надходження запитів щодо надання будь-якої публічної інформації щодо діяльності судів та установ системи правосуддя – копію запитів негайно направляти Службі безпеки України для ретельної перевірки осіб, які таку інформацію збирають.

Крім того потрібно зазначити, що суди в Україні не стоять осторонь потреб Української держави в тяжких умовах широкомасштабної війни. Так Антикорупційним судом регулярно здійснюються перерахування коштів, що вносилися підозрюваними як застави, на потреби ЗСУ, підтримуючи матеріально нашу армію. Суддями 6 апеляційного суду 25.03.2022 було зібрано понад п'ятдесят тисяч гривень та здійснено закупку медикаментів, що були відправлені у військові батальйони Київщини та пункт надання першої медичної допомоги. Також на офіційній веб-сторінці суду зазначено, що судді Шостого апеляційного адміністративного суду зібрали кошти на лікування поранених українських військових у госпіталі Вінницької області. З ранку 21 березня їм вдалося зібрати 155 000 грн на ліки.

Як ми вже зазначали, право громадян на судовий захист, відповідно до Основного Закону України, не може бути обмежено у період введення воєнного стану на території нашої країни. І воєнний стан не може погано позначитись на суддівській винагороді та заробітна плата робітників суду в умовах дії воєнного стану в Україні.

Таким чином, законодавцями було внесено деякі зміни до нормативно-правових актів, в тому числі не залишили без уваги й питання забезпечення відправлення правосуддя, що наразі не може здійснюватися у звичному форматі.

Так, 15.03.2022 року Парламент ухвалив законопроект Закону України «Про внесення зміни до пункту 4-1 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України». Ним встановлюється, що у період відсутності повноважного складу Вищої ради правосуддя перерозподіл видатків між розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня в межах загального обсягу бюджетних призначень за відповідною бюджетною програмою окремо за загальним та спеціальним фондами державного бюджету здійснюється Державною судовою адміністрацією України без погодження з Вищою радою правосуддя.

Актуальними також залишаються питання суддівської винагороди, про що ми можемо дізнатися з Рішення Ради суддів України від 14.03.2022 року № 10 «Окремі рекомендації

організації роботи суддів в умовах воєнного стану». Пунктом другим цього рішення зазначається, що суддівська винагорода у розмірі посадового окладу та доплат, визначених частиною 2 ст. 135 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», виплачується за наявності однієї із умов: «суддя згідно табелю перебуває в автоматизованому розподілі справ та здійснює свої повноваження на робочому місці або дистанційно; «суддя перебуває у відряженні, оплачуваній відпустці тощо; суддя увільнений від виконання обов'язків з відправлення правосуддя у зв'язку із призовом на військову службу під час мобілізації на особливий період, зі збереженням місця роботи, посади і середнього заробітку на період проходження військової служби (на підставі частини третьої статті 119 Кодексу законів про працю України); суддя в робочий час виконує обов'язки, пов'язані з участю в національному спротиві; суддя не здійснює правосуддя з незалежних від нього причин (закінчення строку повноважень, тимчасове зупинення роботи суду, тимчасове зупинення відправлення правосуддя тощо)».

Також ДСА було роз'яснено як виплачувати зарплату працівникам апаратів судів, що зупинили діяльність через активні бойові дії: «У судах, які припинили здійснювати правосуддя та підсудність яких змінено, ДСА України рекомендовано працівникам апарату суду оголошувати простій. За потреби окремим працівникам, для виконання ними окремих необхідних функцій, пов'язаних з передачею справ, експлуатації приміщень, тощо можуть визначитися дистанційні умови праці [4].

Важливим також є питання виплати суддівської винагороди суддям та працівникам апарату суддів, що через війну в Україні змушені були покинути місця свого постійного проживання. Розширено викладено положення про особливості трудових відносин із суддями, які вимушено залишили свої місця проживання та перебувають в інших містах або за кордоном в однойменному пункті Рішення № 10 Ради суддів України: керівництву судів рекомендується визначити дійсні причини залишення місця проживання та поточне місце проживання, адже до дистанційної форми роботи (що є зараз основною) допускаються лише судді, що знаходяться на території України. Також дана інформація є важливою для визначення доцільності надання відпусток. У випадку, якщо судом не ухвалювалося рішення про тимчасове зупинення роботи суду або рішення про дистанційну роботу, рекомендовано надавати таким суддям за їх заявами оплачувану або неоплачувану відпустку з одночасною рекомендацією прибути до місця роботи в найкоротший термін.

Що стосується участі суддів у силових структурах під час воєнного стану, то відповідно до вищезгаданого Рішення РСУ від 14.03.2022 року, проходження суддею служби у складі добровольчого формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України, участь судді у добровольчому формуванні територіальної громади не є порушенням вимог щодо сумісництва. Але при укладенні відповідного контракту, суддя зобов'язаний пам'ятати, що основним його обов'язком є відправлення правосуддя, для забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина, закріплених Конституцією України, що є його безпосереднім обов'язком.

Доречним також буде відмітити, що 03.03.2022 року статтю 147 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» було доповнено частиною 7, відповідно до якої: у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під

час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду. У разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя такого повноваження воно здійснюється за розпорядженням Голови Верховного Суду. Відповідне рішення є також підставою для передачі усіх справ, які перебували на розгляді суду, територіальна підсудність якого змінюється.

Отже, в такий тяжкий для всієї України час Верховний суд, Рада суддів України, Державна судова адміністрація та інші органи судової гілки влади об'єднали свої зусилля, аби створити всі необхідні умови для виконання суддями та працівниками апарату суду безпосередніх посадових обов'язків для забезпечення найбільш ефективного відправлення правосуддя, аби права і свободи людини і громадянина не зазнавали утисків навіть під час війни.

Не зважаючи на теперешню ситуацію в нашій країні, законодавці не залишають поза увагою питання суддівської винагороди. Слід також відзначити плідну роботу органів суддівського самоврядування, які попри війну, об'єднали усі зусилля, аби якісно і швидко вирішувати невідкладні питання щодо забезпечення діяльності суддів.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Монич Б. Голова Ради суддів України Богдан Моніч прокоментував ситуацію навколо ОАСК. URL: <https://court.gov.ua/press/news/972134>
3. Васильєв П.С. Територіальна підсудність справ під час воєнного стану на території України у 2022 році. URL: https://protocol.ua/ua/teritorialna_pidsudnist_sprav_pid_chas_voennogo_stanu_na_teritorii_ukraini_u_2022_rotsi_1/
4. Роз'яснення щодо виплати зарплати працівникам апаратів судів. URL: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/>
5. Моквич Л. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб.: у 2-х ч. / Т.Б. Вільчик, П.М. Каркач, А.В. Лапкін та ін. ; за ред. Л.М. Москвич. Х. : Право, 2016. 364 с.

Nesterchuk L. Organization of court activities under the conditions of marital state Ukraine

Summary. The article is devoted to the study of the peculiarities and newest trends in the organization of court activities under martial law in Ukraine based on an understanding of the organizational and functional foundations. The processes taking place in the Ukrainian state should be directly directed towards different and functionally directed state institutions, namely the courts and other institutions of the judicial power of Ukraine. The article presents a dynamic manifestation of trends in the organization of activities in the state of Ukraine, where the judiciary, according to the current legislation, is represented as a self-governing institution of the entire national legal system. The study of the prerequisites for the emergence of the need for change and development of the domestic judicial system at the current stage is compared. Undoubtedly, a positive factor in changing the organization of the work of courts in Ukraine

during martial law is the intensification of legislative work in the law enforcement sphere of the courts. At the same time, it should be noted that legislative initiatives regarding such an extremely important legal institution require a balanced approach, theoretical justification and compliance with standards, including international ones. Thus, the systematic construction of the organization of the work of the judiciary and the implementation of its activities, based on the priority of observing the rights and freedoms of man and citizen, reflects the strategic line of Ukraine, aimed at the application of modern civil society and the rule of law. This, in turn, requires further improvement of the legislative foundations of the courts as an effective law enforcement system of Ukraine. Legislative regulation of the organization of the work of courts needs improvement, however, the definition of its vectors should be carried out on the basis of practically and scientifically based conclusions about the expediency and content of such reform. Reforming the organization of the work of the courts should

take place, among other things, on the basis of the growth of the role of judicial bodies, the High Council of Judges of Ukraine and the judiciary as a whole, as well as be based on the objective needs of improving the legislative regulation of the functioning of the judicial system and judicial self-government. The conclusions of the article state that the organizational structure of the judiciary and the activities of the courts during martial law, which is based and works on certain priorities regarding the protection of the rights and freedoms of individuals, may reflect one of the strategic directions of Ukraine aimed at creating a modern civil society and the rule of law. The main emphasis in the article is on the further improvement of the legislative foundations of the judicial system and the judiciary as a whole as an effective judicial body of the judicial system of Ukraine.

Key words: organization, judicial bodies, activities of the State Administrative Court, the High Council of Justice, martial law, territorial jurisdiction, financing of courts.